

Szanowni Państwo,

W imieniu swoim oraz reprezentowanej przeze mnie organizacji Oceana pragnę przedstawić stanowisko w sprawie projektu programu [„Program Monitoringu Wód Morskich”](#).

Gdyby mieli Państwo dodatkowe pytania proszę o kontakt:

Andrzej Białas

E-mail: abialas@oceana.org

Jednocześnie uprzejmie proszę o ustosunkowanie się do niniejszego pisma poprzez odpowiedź na powyższy adres e-mail.

Wnioskujemy o wprowadzenie do planu ochrony obszaru zapisów większy nacisk na monitoring przyłowu morświna i zwiększenie nakładów na ten element monitoringu wód morskich.

Morświn jest w Bałtyku gatunkiem skrajnie zagrożonym wyginięciem (kategoria „*Critically Endangered*” C2a – krytycznie zagrożony wg Czerwonej Księgi Gatunków Zagrożonych IUCN^{1, 2}). Od połowy XX. wieku do lat dziewięćdziesiątych liczebność tego gatunku w centralnej i wschodniej części Bałtyku (tzw. Bałtyk Właściwy) gwałtownie zmalała, z kilkudziesięciu tysięcy do zaledwie kilkuset osobników, i nadal maleje³. Jednym z najczęściej identyfikowanych powodów braku odbudowy populacji i najważniejszej przyczyny śmiertelności osobników tego gatunku jest **przyłów**, a zatem działalność połowowa (Koschinski 2009⁴, Scheidat et al. 2008⁵).

Za główny czynnik kształtujący wielkość przyłowu morświnów w Bałtyku uważa się ogromne zagęszczenie stawnych sieci skrzelowych^{6, 7}. Odpowiadają one za **niemal 100% ogólnego przyłowu** tych waleni (Berggren 2002⁸), przy czym należy podkreślić, że bardzo

¹ Hammond, P.S., Bearzi, G., Bjørge, A., Forney, K., Karczmarski, L., Kasuya, T., Perrin, W.F., Scott, M.D., Wang, J.Y., Wells, R.S. & Wilson, B.

² *Phocoena phocoena* (Baltic Sea subpopulation). In: IUCN 2013. IUCN Red List of Threatened Species. Version 2013.2. <www.iucnredlist.org>. Downloaded on 28 January 2014.

³ Strona http://morswin.pl/index_base.php?Screen_Option=3&Page_ID=1&News_ID=780 (dostęp 29.01.2014)

⁴ Koschinski S, Pfander A (2009) By-catch of harbor porpoises (*Phocoena phocoena*) in the Baltic coastal waters of Angeln and Schwansen (Schleswig-Holstein, Germany). 16th ASCOBANS Advisory Committee Meeting, Brugge, Belgium, 20-24 April 2009. Document AC16/Doc.60 (P). ASCOBANS. Bonn, Germany.

⁵ Scheidat M, Gilles A, Kock KH, Siebert U (2008) Harbour porpoise *Phocoena phocoena* abundance in the southwestern Baltic Sea. EndangSpecies Res 5:215-223

⁶ Hammond, P.S., Bearzi, G., Bjørge, A., Forney, K., Karczmarski, L., Kasuya, T., Perrin, W.F., Scott, M.D., Wang, J.Y., Wells, R.S. & Wilson, B. *Phocoena phocoena* (Baltic Sea subpopulation). In: IUCN 2013. IUCN Red List of Threatened Species. Version 2013.2. <www.iucnredlist.org>. Downloaded on 31 January 2014.

⁷ ASCOBANS. 2003. Proceedings of the 4th meeting of the parties to ASCOBANS - Esbjerg, Denmark, 19-22 August 2003. ASCOBANS. Bonn.

⁸ Berggren et al. 2002. Potential limits to anthropogenic mortality for harbour porpoises in the Baltic region. Biological Conservation 103 (2002) 313–322

duża liczba przypadków przyłowy morświnów nie jest w ogóle raportowana (Koschinski S., Pfander A. 2009⁹). Skala przyłowy wynika z intensywnego rybołówstwa, głównie łososiowego i dorszowego.

Wynika z tego jasno, że głównym problemem restytucji morświna bałtyckiego, który należy rozwiązać natychmiast, jest wielkość przyłowy. Na jego ograniczeniu lub likwidacji powinny skupiać się działania organu sprawującego nadzór nad obszarem, który ma **prawny obowiązek uzyskać i/lub utrzymać właściwy stan ochrony**. Jakikolwiek działania ochronne są niezwykle trudne bądź wręcz niemożliwe do przeprowadzenia, gdy brak jest rzetelnej wiedzy nt. stanu populacji czy lokalnych uwarunkowań ją kształtujących, **rozszerzenie programu monitoringu jest więc w przypadku tego gatunku rzeczą kluczową**.

Zdajemy sobie jednocześnie sprawę, że wg danych Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi od 2006 roku, czyli od początku realizacji Programu Monitorowania Przypadkowych Połowów Waleni, niezależnie od czasu, miejsca i rodzaju narzędzi połowów nie stwierdzono przypadkowego połowu żadnego walenia¹⁰.

Nakład na monitoring wg metodyki stosowanej przy prowadzonych na zlecenie Ministerstwa badaniach jest dość niewielki biorąc pod uwagę ze względu na skrajnie niską liczebność morświnów w Bałtyku. **Nie ma jednak wątpliwości, że morświny w Bałtyku występują**. W samym tylko 2013 roku udokumentowanych zostało kilka przypadków zarówno zwłok morświnów wyrzuconych na brzeg, często noszących ślady świadczące, że zwierzęta te zaplątane były w sieci.

Kilka przykładów udokumentowanych obserwacji morświnów Bałtyckich z ubiegłego roku: w Unieściu 20 lipca (np. [1](#)), w Sarbinowie 26 maja (np. [2](#)), w Ustce 15 sierpnia (np. [3](#)), czy na terenie Zatoki Puckiej w okolicach rezerwatu Beka 25 sierpnia (np. [4](#)), jak i obserwacji żywych osobników¹¹ (np. [1,2](#)).

⁹ Koschinski S., Pfander A. 2009. 16th ASCOBANS Advisory Committee Meeting - Document 60. 2009.

¹⁰ Roczny raport z wdrożenia rozporządzenia Rady (WE) 812/2004 - za rok 2013, <file:///C:/Users/Risu/Desktop/Raport%20mor-winy%202013.pdf>

¹¹ Oceana. 2013. Obserwacja własna, Szwecja. Bałtycka Ekspedycja Badawcza 2013. Czerwiec 2013.